

- [XXIII] Καὶ τῇ κζ^η νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους διέβη ὁ βασιλεὺς κῦρ Ἰωάννης μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ δεσπότη κῦρ Δημητρίου καὶ πολλῶν ἀρχόντων τῆς συγκλήτου καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ πάντων σχεδὸν τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων διὰ τὴν μελετηθεῖσαν (ὡς μὴ ὄφελε) σὺνοδον.
- 5
- [2] Καὶ οὐ λέγω τοῦτο διὰ τὰ τῆς ἐκκλησίας δόγματα (ταῦτα γὰρ παρ' ἄλλοις ἐδόθησαν κρίνεσθαι), ἐμοὶ δ' ἀρκεῖ ἡ πατρικὴ μου διαδοχὴ τῆς πίστεως, καὶ ὅτι οὐδέποτε παρά τινος τῶν τοῦ μέρους ἐκείνου ἤκουσα ὅτι τὸ ἡμῶν κακόν, ἀλλὰ καλὸν καὶ ἀρχαῖον, καὶ τὸ ἐκείνων οὐ κακόν, ἀλλὰ καλόν.
- 10
- [3] Καὶ νὰ εἶπω ὡς ἐν παραδείγματι, ὅτι τὴν Μέση ὁδὸν τῆς Πόλεως τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον διερχόμεθα πολλοὺς χρόνους μετὰ τινων, δι' ἧς ἐκαταντῶμεν εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν· εἶτα μετὰ τινος καιροῦς εὐρέθη παρά τινων καὶ ἄλλη ὁδὸς καταντῶσα, ὡς λέγουσι, καὶ αὕτη ἐκεῖ. καὶ |
- 15
- νά με παροτρύνωσιν, ὅτι· «ἐλθὲ καὶ διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἧς εὐρομεν· καὶ γὰρ, εἰ καὶ ἔστιν αὕτη, ὅπου ἀπέρχη, καλὴ καὶ ἀρχαία καὶ ἡμῖν ἀρχῆθεν σὺν ὑμῖν γνωστὴ καὶ διερχομένη, ἀλλὰ καὶ αὕτη, ἣν εὐρομεν νῦν, καλὴ ἔστιν'». ἐγὼ δὲ νὰ ἀκούω παρὰ μὲν τῶν, ὅτι καλὴ ἔστι, παρὰ δὲ τῶν, ὅτι οὐ καλὴ· διὰ τί νὰ μὴδὲν εἶπω· «μετ' εἰρήνης καὶ ἀγάπης ἀπέρχεσθε καλῶς εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν ὁπόθεν βούλεσθε· ἐγὼ δὲ πάλιν θέλω διέρχεσθαι διὰ τῆς ὁδοῦ, ἣν καὶ μεθ' ὑμῶν πολὺν τινα χρόνον διερχομένη καὶ καλὴν αὐτὴν καὶ παρ' ὑμῶν καὶ τῶν προγόνων μου μαρτυρουμένη καὶ διερχομένη'»;
- 20
- [4] Οὐ διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν εἶπον τὸ «ὡς μὴ ὄφελεν» (ἤθελα γὰρ νὰ εἶχε γενεῖν καλῶς ἔνωσις τῶν ἐκκλησιῶν καὶ νὰ με ἔλειπεν ὁ εἶς τῶν ὀφθαλμῶν μου), ἀλλὰ διὰ τὸ ὅτι ἦν καὶ αὕτη ἡ τῆς συνόδου δουλεία αἰτία μία καὶ πρώτη καὶ μεγάλη εἰς τὸ νὰ γένηται ἡ κατὰ τῆς Πόλεως τῶν ἀσεβῶν ἔφοδος καὶ ἀπὸ ταύτην πάλιν ἡ πολιορκία καὶ ἡ αἰχμαλωσία καὶ τοιαύτη καὶ τοσαύτη συμφορὰ ἡμῶν.
- 25
- [5] Καὶ ἀκούσατε λόγους ἀληθεῖς, τὴν αὐτοαλήθειαν προβαλλομένου μου μάρτυρα. εἶπεν ὁ ἀοίδιμος βασιλεὺς πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν βασιλέα κῦρ Ἰωάννην μόνος πρὸς μόνον, ἰσταμένου καὶ ἐμοῦ μόνου ἔμπροσθεν αὐτῶν, ἐμπροσθέντος λόγου περὶ τῆς συνόδου· «υἱέ μου, βεβαίως καὶ ἀληθῶς ἐπιστάμεθα ἐκ μέσης τῆς καρδίας αὐτῶν δὴ τῶν ἀσεβῶν ὅτι πολλὰ τοὺς φοβεῖ, μὴ συμφωνήσωμεν καὶ ἐνωθῶμεν με τοὺς
- 5

Φράγκους· ἔχουν το γὰρ ὅτι, ἂν τοῦτο γένηται, θέλει γενεῖν μέγα τι κακὸν εἰς αὐτοὺς παρὰ τῶν τῆς Δύσεως Χριστιανῶν δι' ἡμᾶς.

[6]   Λοιπὸν τὸ περὶ τῆς συνόδου, μελέτα μὲν αὐτὸ καὶ ἀνακάτωνα, καὶ
10   μάλισθ' ὅταν ἔχεις χρεῖαν τινὰ φοβῆσαι τοὺς ἀσεβεῖς. τὸ δὲ νὰ ποιήσης
αὐτήν, μηδὲν ἐπιχειρησθῆς αὐτό, διότι οὐδὲν βλέπω τοὺς ἡμετέρους ὅτι
εἰσὶν ἀρμόδιοι πρὸς τὸ εὐρεῖν τινα τρόπον ἐνώσεως καὶ εἰρήνης καὶ ὁμο-
νοίας, ἀλλ' ὅτι νὰ τοὺς ἐπιστρέψουν εἰς τὸ νὰ ἐσμεν ὡς ἀρχῆθεν. τού-
του δὲ ἀδύνατον ὄντος σχεδόν, φοβοῦμαι μὴ καὶ χειρὸν σχίσμα γένηται,
15   καὶ ἰδοὺ ἀπεσκεπάσθημεν εἰς τοὺς ἀσεβεῖς».

[7]   Τοῦ δὲ βασιλέως, ὡς ἔδοξε, μὴ δεξαμένου τὸν λόγον τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ, μηδὲν εἰπὼν, ἀναστὰς ἀπῆλθε. καὶ μικρὸν σύννους γεγωνὸς ὁ
μακαρίτης καὶ ἀοίδιμος πατὴρ αὐτοῦ, ἐμβλέψας πρὸς ἐμὲ ὀρίζει· «ὁ βασι-
λεὺς ὁ υἱὸς μου ἔνι μὲν ἀρμόδιος βασιλεύς, οὐ τοῦ παρόντος δὲ καιροῦ.
20   βλέπει γὰρ καὶ φρονεῖ μέγала καὶ τοιαῦτα, οἷα οἱ καιροὶ ἔχρηζον τῆς |
εὐημερίας τῶν προγόνων ἡμῶν. ἀμὴ σήμερον, ὡς ἂν παρακολουθοῦσιν εἰς
ἡμᾶς τὰ πράγματα, οὐ βασιλέα θέλει ἢ ἡμῶν ἀρχή, ἀλλ' οἰκονόμον. καὶ
φοβοῦμαι, μήποτε ἐκ τῶν ἐνθυμημάτων καὶ ἐπιχειρημάτων αὐτοῦ γένηται
χαλασμὸς τοῦ ὄσπιτίου τούτου· προεῖδον γὰρ καὶ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτοῦ
25   καὶ τὰ ἐδόξαζε κατορθῶσαι μὲ τὸν Μουσταφᾶν, καὶ εἶδον καὶ τὰ τέλη
τῶν κατορθωμάτων εἰς τί κίνδυνον μᾶς ἔφερον».

[8]   Ἔτερον βεβαιοῦν τὴν ποτε βουλήν τοῦ ἀοιδίου πατρὸς αὐτοῦ. ὡς
ἐστάθη, ἵνα ἀπέλθῃ εἰς τὴν σύνοδον, ἐστάλη εἰς τὸν ἀμηνᾶν ἀποκρισιάριος
Ἀνδρόνικος ὁ Ἰαγρος δηλῶσαι τοῦτο πρὸς ἐκεῖνον ὡς τάχα φίλον καὶ
ἀδελφόν. κάκεῖνος ἀπελογήσατο, ὅτι· «οὐδὲν μοι φαίνεται καλὸν νὰ
5   ὑπάγῃ νὰ κοπιᾷση τοσοῦτον καὶ νὰ ἐξοδιάσῃ· καὶ τί νὰ κερδίσῃ; ἰδοὺ
ἐγώ, καὶ ἐὰν ἔχῃ χρεῖαν καὶ ἀσπρῶν δι' ἔξοδον καὶ εἰσόδημα καὶ ἄλλο τι
πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ, ἔτοιμός εἰμι νὰ τὸν θεραπεύσω». καὶ ἐγένετο
πολλὸς λόγος καὶ βουλή, πότερον νὰ γένηται τὸ τοῦ ἀμηνᾶ ἢ νὰ ἀπέλ-
θωσιν εἰς τὴν σύνοδον· καὶ ἐγένετο ὅπερ ἠθέλεν ὁ βασιλεύς, ἢ μᾶλλον ἢ
10   κακὴ τύχη.

[9]   Ἐξελθόντος οὖν τοῦ βασιλέως ἀπὸ τῆς Πόλεως καὶ ἀπερχομένου,
ἐβουλεύσατο ὁ ἀμηνᾶς, ὅτι νὰ ποιήσῃ μάχην τὴν Πόλιν καὶ νὰ πέμψῃ
φωσᾶτον κατ' αὐτῆς, οὐ τοσοῦτον, ὅτι νὰ ἐπάρῃ αὐτήν, <ἀλλ'> ὅσον
ἵνα ποιήσῃ τὸν βασιλέα νὰ ἐπιστρέψῃ.

[10]   Καὶ τοῦτο ἐβεβαιώθη καὶ ἐστάθη παρὰ πάντων τῶν αὐτοῦ, ἄνευ μό-
15   νου τοῦ Χαλιμπασσιᾶ, ὅστις ἀντέστη λέγων, ὅτι· «μᾶλλον μὲν οὖν αἴτιον

- 20 θέλει εἶσται, ἐὰν ποιήσης μάχην τὴν Πόλιν, ἵνα ὁ βασιλεὺς εἶπῃ τοὺς Φράγκους ἀπὸ ἀνάγκης, ὅτι· “ὄπερ λέγετε, στέργω το”, καὶ ἰδοὺ ἐγένετο ὄπερ φοβούμεθα. ἀμὴ ἄφες το καὶ ἴδε τὸ τί θέλουν πράξειν. καὶ εἰ μὲν ὁμοιοῦσιν, σὺ ἀγάπην ἔχεις μετ’ ἐκείνους καὶ ὄρκους· εἰς τὸ ἔμπροσθεν πάλιν, ὡς ἂν βλέπῃς, θέλεις πράττειν. εἰ δὲ μᾶλλον οὐδὲν ὁμοιοῦσιν, τότε μᾶλλον ἐξέβη ὁ λογισμὸς καὶ μὲ πλέον θάρρος ποιή-
σον τὸ θέλεις». καὶ αὕτη ἡ βουλὴ τὸν μὲν ἀμῆρᾶν τοῦ σκοποῦ ἐκώλυσε,
[11] πρὸ δὲ τοῦ Χαλιμπασσιᾶ τὴν βουλήν δόντος τοῦ καιροῦ μαθεῖν ἡμᾶς,
25 ἀλλὰ τῶν ἄλλων, ὁ αὐθέντης μου ὁ δεσπότης καὶ οἱ ἄρχοντες ἐξώρθωσαν τὸν Παλαιολόγον Θωμᾶν καὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέστειλαν. καὶ λο-
γισμὸς καὶ τρικυμία τοῖς ἐν τῇ Πόλει περιέπεσαν ὅτι πλείστη, ἕως οὗ πάλιν ἐμάθομεν τὴν ἰσχύσασαν βουλήν τοῦ Χαλιμπασσιᾶ. |
[12] Καὶ ἰδοὺ ἐκμαρτυρία τοῦ «ὡς μὴ ὄφελε γενέσθαι τὴν σύνοδον»· ἀφίημι γὰρ τὰ ἄλλα καὶ ἄλλα, ἃ παρηκολούθησαν ἀπὸ τούτου.

Riccardo Maisano (επιμ.), *Φραντζῆς Γεώργιος*, *Cronaca* [Corpus Fontium Historiae Byzantinae 29], Academia nazionale dei Lincei, Ρώμη 1990.